

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТОВ «ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ КОЛЕДЖ «ПОЛІССЯ»»**

Циклова комісія педагогіки та фізичного виховання

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Комунікативні процеси у педагогічній діяльності»**

ОСВІТНЬОЇ Програми:

Початкова освіта

ГАЛУЗІ ЗНАНЬ:

01 Освіта / Педагогіка

СПЕЦІАЛЬНОСТІ:

013 Початкова освіта

БЕРЕЗНЕ – 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Комунікативні процеси у педагогічній діяльності»
для здобувачів освіти 1-ого курсу спеціальності 013 Початкова освіта

Розробник: викладач

(підпис)

Робочу програму переглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії педагогіки
та фізичного виховання

Протокол № 6 від «21» лютого 2025 року

Голова циклової комісії

Олександр ІВАЩУК

І. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 3	Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка Спеціальність 013 Початкова освіта Освітня програма: Початкова освіта Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Нормативна
Загальна кількість годин – 90		Рік підготовки: 1-й рік
		Семестр – 1
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 6 год, самостійної роботи студента – 2 год.		Лекційні – 30
		Практичні - 30
		Самостійна робота – 30
		Вид контролю: диференційований залік

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи студента становить: для денної форми навчання – 67%/33%.

Мета, предмет, завдання та очікувані результати вивчення навчальної дисципліни «Комунікативні процеси у педагогічній діяльності»

Мета навчальної дисципліни – навчання реалізації комунікативних технологій у процесі реалізації дидактичних проєктів, взаємодії та співпраці в професійному середовищі.

Завдання навчальної дисципліни:

- здійснення саморегуляції емоційного стану перед уроком та під час його проведення;
- встановлення контакту з учнями в ході реалізації дидактичних проєктів;
- використання невербальних та вербальних засобів спілкування під час реалізації дидактичних проєктів;
- реалізація активного слухання;
- проведення самоаналізу комунікативної діяльності та її корекції;
- вибір і використання стилів спілкування та стратегій поведінки в конфліктних ситуаціях;
- формування розуміння закономірностей поведінки людей у конфліктних ситуаціях;
- розуміння та виявлення причин виникнення конфліктів;
- набуття практичних навичок для вирішення конфліктів;
- забезпечення володіння засобами та техніками попередження та вирішення конфліктних ситуацій в освітньому середовищі.
- здійснення самопізнання та організація роботи над собою.

Предмет вивчення навчальної дисципліни є : педагогічно адаптована система понять про закономірності та механізми комунікативних процесів у навчанні, психіки людини, пізнання та спілкування особистості, принципи моделювання діяльності особистості у сучасному суспільстві.

Очікувані результати навчання

В результаті вивчення навчальної дисципліни **здобувач освіти повинен володіти такими предметними компетентностями:**

Інтегральна компетентність. Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі в професійній діяльності, що вимагає застосування положень і методів психолого-педагогічної науки та характеризується певною невизначеністю умов, а також нести відповідальність за результати своєї діяльності в освітньому процесі.

Загальні компетентності.

ЗК 7. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

Спеціальні (фахові) компетентності.

СК 1. Здатність до застосування системи психолого- педагогічних знань і умінь, що є базовими для реалізації змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти.

СК 3. Здатність до використання відкритих ресурсів, інформаційно-комунікативних та цифрових технологій в освітньому процесі.

СК 6. Здатність визначати мету та завдання освітнього процесу, коригувати його шляхом зіставлення проміжних результатів із запланованими.

СК 9. Здатність до відстеження динаміки та забезпечення підтримки особистісного

розвитку дитини в освітньому процесі.

СК 11. Здатність до роботи в команді з профільними фахівцями для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- місце комунікативного компоненту в структурі педагогічної діяльності;
- зміст комунікативної функції інженера-педагога;
- визначення та характеристику понять «комунікація» і «спілкування»;
- роль спілкування в процесі розвитку людини і його життєдіяльності, роль і значення педагогічного спілкування в навчально-виховному процесі;
- визначення поняття педагогічного спілкування, його специфіку, характеристику його функцій і структурних елементів, характеристику етапів педагогічного спілкування і завдання, які вирішуються на кожному з них;
- визначення стилю педагогічного спілкування, характеристику стилів педагогічного спілкування;
- роль невербальних і вербальних засобів в управлінні педагогічним спілкуванням,
- класифікацію невербальних засобів спілкування, їх характеристику та вимоги, що висуваються до їх використання в ході реалізації дидактичних проєктів;
- характеристику слухання як активного процесу, його етапи та прийоми слухання, які використовуються на кожному з його етапів під час педагогічного спілкування;
- визначення поняття конфлікту і стадій його протікання;
- визначення поняття педагогічного конфлікту, його специфічні особливості і можливі причини виникнення, визначення і характеристику ділових і особистих педагогічних конфліктів;
- визначення поняття «стратегія взаємодії», характеристику стратегій взаємодії і можливості їх використання.

Вміти:

- визначати рівень сформованості власних комунікативних умінь і якостей, значущих для спілкування, власних особливостей спілкування та розробляти програму саморозвитку комунікативних здібностей, визначати шляхи і способи саморозвитку якостей, значущих для спілкування, подолання утруднень, що виникають в ситуаціях спілкування;
- проводити діагностику рівня власної емоційної стабільності, обирати і застосовувати методи самоуправління емоційним станом перед публічним виступом (перед проведенням вами уроку), під час спілкування (в ході проведення уроку) і після виступу (після проведення уроку);
- розробляти програму психологічного настроювання на виконання педагогічної розповіді в аудиторії;
- обирати і застосовувати стилі (моделі, позиції) педагогічного спілкування в різних педагогічних ситуаціях;

- встановлювати міжособистісний контакт з учнями, психологічно налаштовувати учнів на роботу, створювати ситуації діалогу і переходу до подальшої пізнавальної діяльності;
- обирати і застосовувати вербальні і невербальні засоби в ході педагогічного спілкування;
 - здійснювати самоаналіз комунікативної діяльності, визначати корективи, які слід внести у власну майбутню комунікативну діяльність;
- вирішувати конфліктні ситуації, що виникають в ході педагогічного спілкування, застосовуючи різні стратегії взаємодії залежно від умов, що склалися.

Структура навчальної дисципліни

Семестр	Кількість годин					
	денна форма					
	всього	у тому числі:				
		л	сем./ пр.	лаб.	прак. інд	с.р.с.
1	90	30	30			30

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

НАЗВА ТЕМАТИЧНОГО РОЗДІЛУ	ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ ГОДИН	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН НА ЗАНЯТТЯ		САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ
		теорет.	практ.	
I. МОВА І МОВЛЕННЯ	22	8	8	6
II. ЯКОСТІ МОВЛЕННЯ	14	4	4	6
III. ТЕХНІКИ ТА МЕТОДИ МОВЛЕННЯ	18	6	6	6
IV. ПРОФЕСІЙНЕ МОВЛЕННЯ	18	6	6	6
V. ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА СПІЛКУВАННЯ	18	6	6	6
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ:	90	30	30	30

ІІІ. ПОСЛІДОВНІСТЬ ВИКЛАДЕННЯ ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ, ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ ІІІ ВИВЧЕННЯ, ОБСЯГ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

№ ауд. заняття	№ заняття	Назва розділу, теми і зміст занять	Вид занять, кількість годин		Самостійна робота студентів К-ть год	Тип заняття	Форми та засоби контролю	Технічні засоби навчання. Джерела
			теорет	лабор.- практ.				
1		2	3	4	5	6	7	8
I. МОВА І МОВЛЕННЯ			8	8	6			
1	1	Питання культури мови в Україні	2			Засвоєння нових знань	Перевірка конспектів	[13, 8]
	2	Головні завдання культури мови.			2	Самостійне опрацювання	Усне опитування	[6, 30]
2	3	Причини недостатнього рівня культури мовлення.	2			Засвоєння нових знань	Усне опитування	[8, 29]
	4	Шляхи піднесення рівня культури мовлення		2		Самостійне опрацювання	Перевірка конспектів	[10, 14]
	5	Розробка алгоритму формування комунікативної компетентності, зважаючи на індивідуальні особливості, переконання і досвід педагогічного спілкування		2		Практична робота	Звіт з практичної роботи	[21, 25]
3	6	Спільність і відмінність понять „мова” і „мовлення”.	2			Засвоєння нових знань	Перевірка конспектів	[30-31]
	7	Основні різновиди мовлення.			2	Самостійне опрацювання	Тестування	[7, 25]
4	8	Писемне мовлення і його особливості	2			Засвоєння нових знань	Перевірка конспектів	[5, 9]
	9	Усне мовлення і його особливості.			2	Самостійне	Перевірка конспектів	2, 34]

						опрацювання		
	10	Способи комунікативного впливу викладача на студентів.		2		Практична робота	Звіт з практичної роботи	[4, 13]
	11	Проблема педагогічної комунікації в сучасних наукових розвідках.		2		Практична робота	Звіт з практичної роботи	[9, 23]
II. ЯКОСТІ МОВЛЕННЯ			4	4	6			
5	12	Комунікативні якості мовлення..	2			Засвоєння нових знань	Усне опитування	[27-28]
	13	Багатство мовлення. Критерії оцінки багатства мовлення.			2	Самостійне опрацювання	Перевірка конспектів	[4-6]
	14	Доречність мовлення. Умови досягнення доречності мовлення.			2	Самостійне опрацювання	Перевірка конспектів	[23, 35]
	15	Подолання бар'єрів спілкування		2		Практична робота	Звіт з практичної роботи	[18, 39]
6	16	Небезпека штампів у педагогічній взаємодії	2			Засвоєння нових знань	Усне опитування. Тестування	[5, 20]
	17	Поняття стилю та жанру української літературної мови.		2		Практична робота	Звіт з практичної роботи	[2, 27]
	18	Види стилів мовлення та їх особливості.			2	Самостійне опрацювання	Перевірка конспектів	[11,18]
III. ТЕХНІКИ ТА МЕТОДИ МОВЛЕННЯ			6	6	6			
7	19	Техніка мовлення як необхідна передумова словесної дії. Складові частини техніки мовлення.	2			Засвоєння нових знань	Усне опитування	[13,19]
	20	Дихання. Значення правильного дихання для читця, мовця			2	Самостійне опрацювання	Перевірка конспектів	[12, 31]
8	21	Голос. Значення голосу для читця, мовця	2			Засвоєння нових знань	Перевірка конспектів	[3, 15]
	22	Дикція. Значення дикції для читця, мовця			2	Самостійне опрацювання	Усне опитування	[9, 11]
	23	Роль дискусії у педагогічній		2		Практична	Звіт з практичної	[17, 35]

		комунікації. Правила ведення дискусії				робота	роботи	
	24	Місце і значення засобів логіко-емоційної виразності читання й мовлення в основі культури мовлення та для професійної підготовки вчителя.			2	Самостійне опрацювання	Тестування	[12, 36]
	25	Основні положення засобів логіко-емоційної виразності читання й мовлення.		2		Практична робота	Звіт з практичної роботи	[8, 25]
9	26	Паузи, їх роль і значення. Різновиди, тривалість і позначення пауз на письмі.	2			Засвоєння нових знань	Перевірка конспектів	[10, 16]
	27	Основні методи маніпулювання у взаємовідносинах. Різновиди маніпулятивної активності студентів та викладачів.		2		Практична робота	Звіт з практичної роботи	[15, 27]
IV. ПРОФЕСІЙНЕ МОВЛЕННЯ			6	6	6			
10	28	Публічні виступи, їх жанри	2			Засвоєння нових знань	Усне опитування	[14, 23]
	29	Зміст і форма публічного виступу.			2		Тестування	[13, 19]
	30	Підготовка до виступу		2		Практична робота	Звіт з практичної роботи	[7, 31]
	31	Умови успішного виступу.			2	Самостійне опрацювання	Перевірка конспектів	[2, 15]
	32	Мистецтво спілкування: культура говоріння та культура слухання.		2		Практична робота	Звіт з практичної роботи	[16, 20]
11	33	Характеристика професійного мовлення з погляду реалізації його комунікативних якостей.	2			Засвоєння нових знань	Усне опитування	[2, 8]
	34	Особливості читання та розповідання			2	Самостійне опрацювання	Усне опитування	[7, 18]

		оповідань.						
12	35	Особливості читання та розповідання казок.	2			Засвоєння нових знань	Перевірка конспектів	[10, 15]
	36	Особливості читання та розповідання віршів		2		Практична робота	Звіт з практичної роботи	[5, 26]
V. ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА СПІЛКУВАННЯ			6	6	6			
13	37	Сутність психолого-педагогічного спілкування.	2			Засвоєння нових знань	Перевірка конспектів	[8-9]
	38	Стилі педагогічного спілкування.			2	Самостійне опрацювання	Усне опитування	[22, 24]
	39	Сутність моральних відносин педагога у професійній діяльності.			2	Самостійне опрацювання	Перевірка конспектів	[8, 32]
14	40	Особливості педагогічної взаємодії.	2			Засвоєння нових знань	Усне опитування	[14, 36]
	41	Підготувати вправи для тренування невербального самовираження педагога		2		Практична робота	Звіт з практичної роботи	[10, 15]
	42	Варіанти псевдодоброти у психолого-педагогічному спілкуванні.		2		Практична робота	Звіт з практичної роботи	[13, 19]
	43	Етапи в процесу організації ефективного педагогічного спілкування.			2	Самостійне опрацювання	Перевірка конспектів	[4, 17]
	44	Правила ефективного психолого-педагогічного спілкування.		2		Практична робота	Звіт з практичної роботи	[28, 32]
15	45	Професійна культура спілкування і кар'єрне зростання педагога	2			Засвоєння нових знань	Усне опитування. Підведення підсумків	[7, 29]
15	45	Загальна кількість годин:	30	30	30			

IV. Завдання для опрацювання тем дисципліни

Назва теми	Зміст завдання для відпрацювання пропущених занять і невиконаних завдань	Форми контролю	Література	Кількість балів
I. МОВА І МОВЛЕННЯ	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка завдань до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Експрес опитування за матеріалами лекції, підготовка доповіді,	Література: [основна: 1,5,9,18; допоміжна:3,7, 26]	12
II. ЯКОСТІ МОВЛЕННЯ	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка завдань та вправ до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Експрес опитування за матеріалами лекції, аналіз англomовної статті, есе.	Література: [основна: 3,6,8,24; допоміжна:9,15 ,34]	12
III. ТЕХНІКИ ТА МЕТОДИ МОВЛЕННЯ	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка завдань та вправ до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Експрес опитування за матеріалами лекції, складання термінологічного словника	Література: [основна: 4,7,9,17; допоміжна:2,5, 28]	12
IV. ПРОФЕСІЙНЕ МОВЛЕННЯ	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка завдань до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Експрес опитування за матеріалами лекції, складання фраз і кліше для презентації	Література: [основна: 1,9,10,35; допоміжна:2,20 ,29]	12

V. ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА СПІЛКУВАННЯ	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка завдань та вправ до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу,	Експрес опитування за матеріалами лекції, складання плану наукового дослідження, есе, підготовка доповіді, реферат	Література: [основна: 2,10,14,16; допоміжна:4,8, 35]	12
--	--	---	--	----

V. Методи контролю

1. Поточне тестування.
2. Перевірка завдань самостійної роботи.
3. Перевірка індивідуальної роботи.
4. Поточний контроль.
5. Семестрова форма контролю.

VI. Розподіл балів, які отримують студенти за дисципліну

Поточне оцінювання та самостійна робота					Підсумковий контроль (екзамен)	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	40	100
12	12	12	12	12		

T1, T2 ... T5 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

ВІІ. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Антоненко-Давидович Б. Д. Як ми говоримо. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 284 с.
2. Бабич Н. Культура фахового мовлення: навч. посіб. Чернівці : Книги-XXI, 2014. 496 с.
3. Буяльський Б. А., Оверчук А. В. Як ми спілкуємося: Мовленнєвий етикет українського народу. Вінниця : Велес, 2001. 96 с.
4. Вартик О. П., Леонтьєва О. О. Виразне читання : Навчально-[методичні рекомендації](#). Тирасполь, 2015. 128 с.
5. Гриценко Т. Б. Українська мова та культура мовлення: Навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 536 с.
6. Дорошенко С. І. Основи культури і техніки усного мовлення: навч. посібник. Харків : «ОВС», 2002. 144 с.
7. Жайворонок В. В. Українська мова в професійній діяльності: Навч. посібник. Київ : Вища школа, 2006. 431 с.
8. Жаркова Р. Є. [Методичні рекомендації](#) з курсу «Культура мовлення та виразне читання» для студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта. Львів, 2017. 99 с.
9. Зубков М. Норми й культура української мови фахової спрямованості. Київ : Арій, 2018. 608 с.
10. Зубков М. Норми та культура української мови за оновленим прописом. Ділове мовлення. Київ : Арій, 2019. 608 с.
11. Кавера Н. В. Практикум з риторики. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 174 с.
12. Климова К. Я. Основи культури і техніки мовлення: Навч. посібн. Київ : Ліра, 2007. 240 с.
13. Коваленко С. М. Сучасна риторика. Тернопіль : Мандрівець, 2007. 184 с.
14. Левчук І., Матящук Л. Основи культури мовлення: особливості, поради, роздуми: навч. довід. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 164 с.
15. Лісовський П. М. Суспільна риторика. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 244 с.
16. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови. Київ, 2007. 360 с.
17. Микитюк О. Р. Культура мовлення: особливості, завдання, цікавинки: навч. посіб. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2018. 236 с.
18. Микитюк О. Р. Сучасна українська мова : самобутність, система, норма : навч. посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. 440 с.
19. Мороз-Рекотова Л. В. Культура мовлення та виразне читання. Бердянськ : Видавець Ткачук О. В., 2015. 222 с.
20. Олійник Г. А. Виразне читання /Основи теорії. Тернопіль : Навчальна книга — «Богдан», 2001. 224 с.
21. Олійник О., Шинкарук В. Культура мовлення. Навчальний посібник. Київ : Кондор, 2008. 296 с.

22. Пасинок В. Г. Основи культури мовлення. Навчальний посібник. Харків, 2018. 228 с.
23. Пентелюк М. І., Маруніч І. І., Гайдаєнко І. В. Ділове спілкування та культура мовлення. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 224 с.
24. [Пентелюк М. І.](#) Культура мови і стилістика. Ч. 1. Харків : Основа, 2018. 127 с.
25. [Пентелюк М. І.](#) Культура мови і стилістика. Ч. 2. Харків : Основа, 2018. 92 с.
26. Пихтіна Н. П. Основи педагогічної техніки [текст] : навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2018. 316 с.
27. Пінчук Ю. В. Риторика, культура та техніка мовлення корекційного педагога. Київ : КНТ, 2015. 160 с.
28. Плотницька І. М., Левченко О. П., Кудрявцева З. Ф. Ораторське мистецтво : навч.-метод. посіб. Київ : НАДУ, 2011. 128 с.
29. Погиба Л. Г., Голіченко Л. М. Культура української мови та практична стилістика: [збірник вправ]. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 202 с.
30. Пономарів О. Д. Культура слова. Мовностилістичні поради: навч. посіб. Київ : Либідь, 2008. 239 с.
31. Пономарів О. Д. Українське слово для всіх і для кожного. Київ : Либідь, 2017. 360 с.
32. Пуцова В. І., Скрипник М. І. Культура мовлення педагога : практикум з розвитку україномовної компетентності педагогічних працівників у післядипломній освіті : навч.-метод. посіб. Київ : Дорадо-Друк, 2010. 180 с.
33. Савченко Л. Г. Розмовляй українською правильно. Харків : Фоліо, 2016. 191 с.
34. Семеног О. М. Культура наукової української мови : навч. посіб. Київ, 2012. 216 с.
35. Семеног О. М., Рудь О. М. Культура фахової мови : навч. посіб. Суми : РВВ СОШПО, 2014. 260 с.
36. Сербенська О. А. Культура усного мовлення. Практикум : Навчальний посібник. Київ : Цент навчальної літератури, 2004. 216 с.
37. Сиротич Наталія. Культура мовлення потребує оновлення. Львів : Свічадо, 2019. 48 с.
38. Стахів М. О. Український комунікативний етикет : навч.-метод. Посібник. Київ : Знання, 2008. 245 с.
39. Струганець Л. В. Культура мови: від теорії до практики. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2015. 216 с.
40. Риторика : підручник / Зоряна Куньч, Галина Городиловська, Ірина Шмілик. Львів: Виданвництво Львівської політехніки, 2018. 496 с.
41. Риторичний практикум: навчальний посібник / З. Й. Куньч, Г. П. Городиловська, Я. Б. Турчин, О. Г. Литвин, Л. В. Харчук, Н. І. Голубінка, Т. Я. Конівіцька, І. Б. Ментинська. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 212 с.